

**Vlaamse Toezichtcommissie voor het
elektronische bestuurlijke
gegevensverkeer**

**Beraadslaging VTC nr. 05/2017
van 15 februari 2017**

Betreft:aanvraag tot machtiging voor de mededeling van persoonsgegevens van landbouwers door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) aan het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) in het kader van wetenschappelijk onderzoek rond de effecten van antibioticagebruik in de veehouderij en de verspreiding van antibioticaresiduen en – resistentiegenen in het milieu ten gevolge van het transport en gebruik van dierlijke mest.

I. ELEMENTEN VAN DE AANVRAAG

A. WETTELIJKE, DECRETALE EN REGLEMENTAIRE GRONDSLAGEN

1. De Vlaamse Toezichtcommissie voor het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "VTC");
2. Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid de artikelen 8 en 11;
3. Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 betreffende de veiligheidsconsulenten;
4. Gelet op de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVP");
5. Gelet op het Koninklijk besluit van 13 februari 2001 ter uitvoering van de wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (hierna "KB 13 februari 2001").

B. VERLOOP VAN HET ONDERZOEK

6. Gelet op de aanvraag, ontvangen op 6 februari 2017;
7. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van VLM, ontvangen op 14 maart 2016;
8. Gelet op de evaluatie van de beveiliging van ILVO, ontvangen 6 februari 2017;
9. Beslist op 15 februari 2017, na beraadslaging, als volgt:

II. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE AANVRAAG

10. Voorliggende aanvraag betreft een eenmalige gegevensoverdracht van de Mestbank van VLM naar het ILVO in het kader van een onderzoek rond de effecten van antibioticagebruik in de veehouderij en de verspreiding van antibioticaresiduen en –resistentiegenen in het milieu ten gevolge van het transport en gebruik van dierlijke mest.

11. De FAO/OIE/WHO¹ (2012) hebben een aantal jaren geleden de problematiek rond antibioticaresistentie aangeduid als horend tot de top 3 prioriteiten die aangepakt moeten worden. In september van dit jaar werd voor de vierde keer sinds het bestaan van de Verenigde Naties een gezondheidsaspect besproken, nl. de antibioticaresistentie problematiek, wat geleid heeft tot de ondertekening van de 193 leden om tot een actieplan te komen en te rapporteren in 2018 (UN, 2016). Naast de humane sector is ook de dierlijke sector verantwoordelijk voor een groot gedeelte van het antibioticagebruik. Bovendien schat men dat dit gebruik in de veehouderij nog zal stijgen met 67% tegen 2030 door de groeiende wereldbevolking en de stijgende vraag naar vlees.

12. Het is wetenschappelijk aangetoond dat antibiotica, zelfs in zeer lage dosissen aanleiding geven tot antibioticaresistente kiemen. Tot nu toe werd vooral de directe link tussen de dierlijke sector en de mens onderzocht, nl de transfer van antibioticaresiduen en resistentiegenen via de consumptie van vlees. Ondertussen is gebleken dat de indirecte route via de omgeving wellicht een even belangrijke rol speelt. Mest van dieren die behandeld werden met antibiotica komt immers op landbouwbodem terecht waardoor antibioticaresiduen en –resistentiegenen ook in de bodem, op planten, in waterlopen, ... terecht komen. Met een steeds betere methodiek zijn we nu in staat om antibioticaresiduen en –resistentiegenen en de transfer hiervan in kaart te brengen. In België, nochtans een land met een intensieve veehouderij en hieraan gekoppeld hoog antibioticagebruik zijn er echter nog weinig gegevens over dit risico. Ook het beleid is in deze problematiek geïnteresseerd, getuige de project oproep 2017 “Studie naar de aanwezigheid van antimicrobiële restanten en residuen en het voorkomen van antimicrobiële resistentie in mest, en de impact hiervan op bodem- en plantgerelateerde bacteriën” van het FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de voedselketen, en Leefmilieu.

13. Om dit risico in te schatten worden in deze studie door de Mestbank genomen meststalen op het ILVO geanalyseerd op antibioticaresiduen (LC-MS/MS) en -resistentiegenen. De resultaten worden gekoppeld aan het antibioticagebruik

---

¹ Food and Agriculture Organization of the United Nations, World Organization for Animal Health, World Health Organization.

voor het kweken van dieren door de bedrijven van waar de mest afkomstig is. De toegang tot de identificatiegegevens van de landbouwers is nodig om hen te contacteren om het antibioticaregister in te kijken. De productiegegevens zijn nodig om verbanden met bedrijfstypen te detecteren.

14. De VLM beschikt over identificatiegegevens van landbouwers en gegevens inzake dierlijke productie en mesttransporten tussen landbouwbedrijven. Het gaat om een beperkte dataset van 90-120 meststalen (verzameld tussen februari 2017 - mei 2017 door de Mestbank) die geanalyseerd worden op antibioticaresiduen en -resistentiegenen.

A. ONTVANKELIJKHEID

15. De gevraagde gegevens bevatten identificatiegegevens, onder meer landbouwnummer, naam en voornaam landbouwer, ... en moeten bijgevolg beschouwd worden als persoonsgegevens in de zin van artikel 1, §1, WVP. De gevraagde gegevens zullen niet altijd persoonsgegevens in de zin van artikel 1, § 1, WVP betreffen daar zij soms louter informatie over rechtspersonen zullen bevatten. Er kan echter niet worden ontkend dat deze gegevens in veel gevallen (onrechtstreeks) in verband kunnen gebracht worden met natuurlijke personen, waardoor zij als persoonsgegevens dienen te worden gekwalificeerd.

16. Aangezien deze persoonsgegevens op een geautomatiseerde wijze worden verwerkt, is de WVP van toepassing².

17. Overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van het e-govdecreet vereist elke elektronische mededeling van persoonsgegevens door een instantie³ een machtiging van de VTC, tenzij de elektronische mededeling van gegevens al onderworpen is aan een machtiging van een ander sectoraal comité, opgericht binnen de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

18. De persoonsgegevens worden opgevraagd bij de VLM. De VLM is opgericht bij het decreet van 21 december 1988 als een burgerlijke vennootschap op aandelen onder de vorm van een naamloze vennootschap. Door het

---

² Art. 3, §1 WVP.

³ Het begrip 'instantie' wordt gedefinieerd in artikel 2, 10°, van het decreet als: "een instantie, vermeld in artikel 4, §1, van het decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur".

Art. 4. § 1. Dit decreet is van toepassing op de volgende instanties :

1° het Vlaams Parlement en de eraan verbonden instellingen;

2° de diensten, instellingen en rechtspersonen die afhangen van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest;

3° de gemeenten en de districten;

4° de provincies;

5° de andere gemeentelijke en provinciale instellingen, met inbegrip van de verenigingen zonder winstoogmerk waarin één of meer gemeenten of de provincies minstens de helft van de stemmen in één van de beheersorganen heeft of de helft van de financiering voor haar rekening neemt;

6° de verenigingen van provincies en gemeenten, bedoeld in de wet van 22 december 1986 betreffende de intercommunales, en de samenwerkingsvormen zoals geregeld in het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking;

7° de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, hierna O.C.M.W.'s te noemen, en de verenigingen, bedoeld in hoofdstuk 12 van de organieke wet van 8 juli 1976 betreffende O.C.M.W.'s;

8° de polders, bedoeld in de wet van 3 juni 1957 betreffende de polders, en de wateringen, bedoeld in de wet van 5 juli 1956 betreffende de wateringen;

9° de kerkfabrieken en de instellingen die belast zijn met het beheer van de temporalien van de erkende erediensten;

10° alle andere instanties binnen het Vlaamse Gewest en de Vlaamse Gemeenschap.

kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003 is de VLM een publiekrechtelijk vormgegeven extern verzelfstandigd agentschap binnen het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie. De VLM is dus een instantie, vermeld in artikel 4, §1, 2°, van decreet van 26 maart 2004 betreffende de openbaarheid van bestuur, en valt dus onder het toepassingsgebied van artikel 8 van het e-govdecreet.

19. De VTC is derhalve bevoegd om voorliggende machtigingsaanvraag te behandelen.

B. TEN GRONDE

B.1. FINALITEITSBEGINSEL

20. Artikel 4, §1, 1°, WVP, stelt dat iedere verwerking van persoonsgegevens eerlijk en rechtmatig moet zijn. Dit houdt in dat iedere gegevensverwerking dient te gebeuren op een transparante wijze en mits naleving van het recht.

21. Overeenkomstig artikel 4, §1, 2°, WVP, dienen persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden te worden verkregen en mogen zij niet verder worden verwerkt op een wijze die onverenigbaar is met die doeleinden. Hierbij wordt rekening gehouden met alle relevante factoren, met name de redelijke verwachtingen van de betrokkene en met de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen. De VTC onderzoekt hierna de verschillende aspecten van dit finaliteitsbeginsel.

Oorspronkelijk doeleinde van de gegevensverwerking:

22. De VLM heeft overeenkomstig artikel 6, §1 van het decreet van 21 december 1998 houdende oprichting van de VLM, als taak de uitvoering van het mestbeleid, als bedoeld in het Mestdecreet.⁴ De VLM vervult deze taak onder meer door:

- te zorgen voor de inventarisatie van de dierlijke mestproductie, de controle op de afzet van de bedrijfsmatige dierlijke mestoverschotten en de sturing van meststromen;
- te zorgen voor de uitbouw en het beheer van een grondatabank met betrekking tot de mestproblematiek;
- te bemiddelen in de verhandeling en de afname, het vervoer en het verwerken van dierlijke mest;
- te zorgen voor de handhaving van het Mestdecreet en de uitvoeringsbesluiten hiervan.

23. Elke landbouwer die minstens 2 ha landbouwgrond exploiteert, minstens 50 are gewassen op groeimedium heeft of permanent overkapte landbouwgrond in gebruik heeft, op een bepaald ogenblik meer dan 300 kg P2O5 uit dierlijke mest in opslag heeft, of waarvan de dieren op jaarbasis minstens 300 kg P2O5 in hun mest produceren is aangifteplichtig (jaarlijks: dieren, gronden, kunstmestgebruik en opslag van dierlijke mest) en moet zich identificeren. Daarnaast moet elk mesttransport tussen verschillende landbouwers aan de Mestbank gemeld worden. Het merendeel van deze transporten wordt uitgevoerd met opvolging van AGR-GPS-systeem, waarbij laad- en loslocatie en de route

---

⁴ Decreet van 22 december 2006 houdende de bescherming van water tegen de verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen.

met gps-coördinaten aan de Mestbank doorgegeven wordt. Dit alles om een goede opvolging van nutriënten uit dierlijke mest mogelijk te maken.

Doeleinde van de verdere verwerking:

24. Het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) is een intern verzelfstandigd agentschap zonder rechtspersoonlijkheid, opgericht bij besluit van de Vlaamse Regering van 9 december 2005. Het ILVO behoort als wetenschappelijke instelling tot het beleidsdomein Landbouw en Visserij van de Vlaamse Overheid. Artikel 2 van het oprichtingsbesluit bepaalt de missie van het ILVO: *"het uitvoeren en coördineren van beleidsonderbouwend wetenschappelijk onderzoek en de daaraan verbonden dienstverlening met het oog op een duurzame landbouw en visserij in economisch, ecologisch, sociaal en maatschappelijk perspectief. Steunend op wetenschappelijke disciplines, zal het ILVO daarvoor de kennis opbouwen die nodig is voor de verbetering van producten en productiemethoden, voor de bewaking van de kwaliteit en de veiligheid van de eindproducten en voor de verbetering van beleidsinstrumenten als basis van sectorontwikkeling en agrarisch plattelandsbeleid. Het ILVO zal het beleid, de sectoren en de maatschappij daarover regelmatig informeren."*

25. Het betreft een uitwisseling van persoonsgegevens in het kader van wetenschappelijk onderzoek over de effecten van antibioticagebruik in de veehouderij en de verspreiding van antibioticaresiduen en –resistentiegenen in het milieu ten gevolge van het transport en gebruik van dierlijke mest. Hiervoor zijn éénmalig de gegevens van landbouwers nodig.

26. Op basis hiervan is de VTC van oordeel dat de omschrijving van de doeleinden van de verdere verwerking welbepaald en uitdrukkelijk is in de zin van artikel 4, §1, 2°, WVP en brengt in herinnering dat gevraagde gegevens enkel met het oog op deze doeleinden verder mogen verwerkt worden.

27. Er dient te worden geanalyseerd of de doeleinden van de door de aanvrager geplande verwerkingen verenigbaar zijn met de doeleinden waarvoor de gegevens oorspronkelijk door de VLM zijn verwerkt. Conform artikel 4, § 1, 2° WVP dient bij de beoordeling van deze verenigbaarheid rekening te worden gehouden met alle relevante factoren, waaronder de redelijke verwachtingen van de betrokkene en de toepasselijke wettelijke en reglementaire bepalingen. Deze bepaling maakt echter wel een uitzondering voor wat statistisch en wetenschappelijk onderzoek betreft: "Onder de voorwaarden vastgesteld door de Koning na advies van de Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, wordt verdere verwerking van de gegevens voor historische, statistische of wetenschappelijke doeleinden niet als onverenigbaar beschouwd". Dit is hier het geval.

28. Het onderzoek voorgenomen door ILVO dient de voorwaarden na te leven vastgelegd in hoofdstuk II van het KB van 13 februari 2001.

29. Er kan dus geoordeeld worden dat het doeleinde van de latere verwerking verenigbaar is met deze van de oorspronkelijke verwerking. Niettemin moet wel rekening worden gehouden met de belangen van de betrokkenen. Vandaar dat de vereisten van transparantie en beveiliging een doorslaggevende rol spelen (zie onder B.3 en B.5).

B.2. PROPORTIONALITEITSBEGINSEL

B.2.1. Aard van de gegevens

30. Overeenkomstig artikel 4, §1, 3°, WVP, moeten persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en niet overmatig zijn, uitgaande van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of waarvoor zij verder worden verwerkt.

31. ILVO wenst volgende gegevens van de Mestbank te verkrijgen:

Identificatiegegevens: landbouwnummer en exploitatienummer, naam en voornaam landbouwer, telefoon, email, adres	het landbouwnummer en exploitatienummer laten ILVO toe om de stalen die zij van de Mestbank ontvangen te koppelen aan het landbouwbedrijf en de landbouwer vervolgens te contacteren (bij voorkeur telefonisch) met de vraag om het antibioticaregister te mogen inkijken voor de diergroep waar het staal van afkomstig is.
Gegevens betreffende meststalen en betreffende dieractiviteit	Aangezien het onderzoek van ILVO 75-100 varkensbedrijven en 15-20 vleeskalverbedrijven beoogt, is het noodzakelijk dat zij voor elk meststaal op uniek staalnummer weten van welke diergroep de mest afkomstig is (varkens of vleeskalveren). Voorts is het voor de varkens ook belangrijk te weten van welke categorie het meststaal afkomstig is (biggen, zeugen incl. biggen, mestvarkens en mestkalveren) aangezien het antibioticagebruik sterk variërend is per leeftijdsgroep.
x-y coördinaten uitrijden van mest	In een latere fase van deze studie zal gemodelleerd worden hoeveel antibioticaresiduen via de bodem het oppervlaktewater bereiken. Dit model zal uitgaan van de xy coördinaten waar de bemonsterde mest uitgereden werd..

32. Het gaat om een beperkte dataset van 90-120 meststalen (verzameld tussen februari 2017- mei 2017 door de Mestbank) die geanalyseerd worden op antibioticaresiduen en -resistentiegenen. De landbouwers van het bedrijf waarvan de mest afkomstig is, zullen gecontacteerd worden (bij voorkeur telefonisch) voor inzage in het antibioticaregister. Het zullen met name varkensbedrijven zijn (75-100) en in mindere mate vleeskalverbedrijven (15-20) om de werkelijke verhoudingen binnen de veehouderij te respecteren.

33. De gegevens vermeld in randnummer 31 worden nog aangevuld met analysegegevens van het ILVO en met de verzamelde gegevens antibioticagebruik verkregen na contact met de landbouwer.

34. De VTC is van oordeel dat het opvragen van voormelde gegevens conform is aan artikel 4, §1, 3°, WVP en relevant, evenredig en niet buitensporig voor de doeleinden.

B.2.2. Bewaringstermijn van de gegevens

35. Artikel 4, §1, 5°, WVP voorziet dat persoonsgegevens niet langer mogen worden bewaard dan noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verkregen of verder worden verwerkt.

36. De aanvrager stelt dat de identificatiegegevens en de x-y coördinaten uitrijden van mest gedurende de periode van 12 maanden worden bewaard. Het onderzoek loopt normaal gezien tot november 2017, maar er wordt nog een kleine marge ingebouwd voor eventuele vertraging. Na 12 maanden worden uit de tabel met gecodeerde gegevens de xy-coördinaten verwijderd, waardoor ook deze mogelijke link met personen verdwijnt.

37. De gegevens betreffende meststallen en dieractiviteit zullen gedurende 10 jaar worden bewaard. De aanvraag verduidelijkt dat indien er later zou overgegaan worden tot publicatie (anoniem en statistisch verwerkt) blijft het wel noodzakelijk om de gevonden antibioticaresiduen – en resistentiegenen in mest te koppelen aan de diersoort en leeftijdscategorie.

38. De studie loopt normaal gezien tot november 2017. De VTC gaat akkoord met deze bewaartermijnen.

B.2.3. Frequentie van de toegang en duur van de machtiging

39. De opvraging van gegevens door het ILVO is éénmalig in het kader van het tijdelijk onderzoek.

40. De aanvrager meldt dat de studie loopt tot november 2017, maar dat toch enige vertragingmarge wordt ingebouwd.

41. De VTC bepaalt dat de machtiging wordt verleend voor een periode van 1 jaar, dus tot 15 februari 2018.

B.2.4. Bestemmingen en/of derden waaraan gegevens worden meegedeeld

42. De gevraagde gegevens worden binnen ILVO gebruikt door de wetenschappelijk directeur, 3 onderzoekers en 1 stagiair. Daarnaast hebben ook 2 personen van de sectie Data & Modellen en 6 personen van het ILVO-ICT toegang.

43. De VTC is akkoord met deze werkwijze.

B.3. TRANSPARANTIEBEGINSEL

44. De VTC herinnert eraan dat een eerlijke en rechtmatige verwerking van gegevens⁵ een verwerking is die verloopt op een transparante wijze. Eén van de hoekstenen van een transparante verwerking is de informatieplicht aan de burger, vermeld in artikel 9, §2, WVP.

45. De aanvraag vermeldt dat op het ogenblik van staalname de landbouwer een brief (in de bus, indien hij niet aanwezig is) krijgt met vermelding dat zijn persoonsgegevens in kader van bovenvermelde studie zullen worden uitgewisseld met ILVO. Daarnaast worden op de website van de VLM alle gemachtigde uitwisselingen van persoonsgegevens vermeld.

46. De VTC gaat akkoord met deze werkwijze.

B.4. EXTERNE VERWERKERS EN DIENSTENINTEGRATOREN

47. Er wordt geen beroep gedaan op een externe verwerker.

48. De gevraagde gegevensstroom verloopt niet via een dienstenintegrator. De tussenkomst van een dienstenintegrator biedt hier onvoldoende meerwaarde.

B.5. BEVEILIGING

49. Het veiligheidsbeginsel voor de verwerkingen van persoonsgegevens, bepaald in artikel 16 WVP, verplicht de verantwoordelijke voor de verwerking tot het nemen van de passende technische en organisatorische maatregelen om de gegevens die hij verwerkt te beschermen en zich te wapenen tegen afwijkingen van het doeleinde. Het passend karakter van deze veiligheidsmaatregelen hangt enerzijds af van de stand van de techniek en de hiermee gepaard gaande kosten, en anderzijds van de aard van de te beschermen gegevens en de potentiële risico's.

50. De overdracht van gegevens van Mestbank naar ILVO zal gebeuren via een beveiligd platform dat de VLM ontwikkeld heeft. Het AUB-platform (Managed File Transfer platform van Attunity Services) is een beveiligd uitwisselingsplatform dat de VLM ontwikkeld heeft voor alle gecontroleerde, niet-geautomatiseerde overdracht van

---

⁵ Artikel 4, §1, 1°, WVP.

gegevensbestanden met derde partijen, in het bijzonder wanneer er persoonsgegevens zijn in opgenomen. Er wordt aan specifieke gebruikers toegang verleend tot specifieke bestanden. Elke actie op het platform, van verzenden tot downloaden van de verstuurde bestanden, wordt gelogd. De bestanden met de gegevens zelf worden ten laatste na 4 weken verwijderd.

51. De VTC gaat akkoord met deze werkwijze.

B.5.1. Op het niveau van de aanvrager

52. ILVO heeft een informatieveiligheidsconsulent aangesteld die werd erkend door de VTC. Het ILVO beschikt over een schriftelijk veiligheidsbeleid.

B.5.2. Op het niveau van de instantie die de gegevens zal doorgeven

53. De VLM heeft een veiligheidsconsulent die geregistreerd is bij het sectoraal comité van het Rijksregister. Het informatieveiligheidsbeleid van de VLM werd door de VTC onderzocht naar aanleiding van de beraadslaging VTC nr. 13/2011.

III. BESLUIT

54. De VTC **machtigt** de VLM om de gevraagde persoonsgegevens mee te delen aan ILVO voor de doeleinden vermeld en onder de voorwaarden vermeld in deze machtiging.

55. De machtiging wordt verleend voor de periode waarbinnen het onderzoek plaatsvindt en eindigt ten laatste op 15 februari 2018.

Willem Debeuckelaere

Voorzitter